

EVALUAČNÍ ZPRÁVA PROJEKTU

Tvá volba 2025 – práce s násilnými osobami a jejich blízkými

Zpracovala: Bc. Markéta Čechová

Organizace: Tvá volba z.ú.

Evidenční číslo projektu: GE250022

Období realizace projektu: 1. 1. 2025 – 31. 12. 2025

Místo realizace: Jihočeský kraj

Financování: Úřad vlády České republiky (program podpory veřejně prospěšných aktivit v oblasti rovnosti žen a mužů a prevence násilí)

Úvod

Evaluační zpráva shrnuje průběh a výsledky projektu „Tvá volba 2025 – práce s násilnými osobami a jejich blízkými“, realizovaného v Jihočeském kraji. Projekt byl zaměřen na terapeutickou práci s osobami dopouštějícími se násilí v blízkých vztazích a na podporu jejich blízkých osob s důrazem na zvýšení bezpečí.

Do programu dobrovolně vstoupilo 30 klientů/klientek (15 mužů/15 žen) a 100 % z nich program řádně dokončilo. V rámci přímé práce bylo uskutečněno 457 terapeutických konzultací s klienty (v průměru 15,2 konzultace na klienta) a dále 52 konzultací s blízkými osobami. Koordinátorka projektu realizovala 70 kontaktů a návazností na další služby (domluvení schůzky, doporučení, doprovod do služby), což podpořilo komplexní řešení situací v rodinách ohrožených násilím.

Evaluace byla provedena kombinací kvantitativních a kvalitativních metod. Hlavním nástrojem byl vlastní strukturovaný dotazník „Informace o účastníkovi“, používaný jako vstupní i výstupní (škálové i otevřené otázky), doplněný o průběžné záznamy terapeutů a plán individuálních cílů. Výsledky ukazují především: snížení četnosti a intenzity afektivních výbuchů a násilných epizod, posílení převzetí odpovědnosti za násilné chování, zlepšení komunikačních dovedností, vyšší schopnost uvědomit si a respektovat vlastní potřeby i potřeby blízkých osob a pozitivní dopad na bezpečí rodinného prostředí.

Zpráva formuluje i doporučení pro veřejnou správu, zejména potřebu stabilního a víceletého financování a kapacitního posílení programů pro osoby dopouštějící se násilí.

1. Kontext a zdůvodnění programu

Násilí v blízkých vztazích je multidimenzionální problém s dopady na zdraví, bezpečí, sociální fungování a ekonomickou stabilitu rodin. Preventivní a intervenční systém vyžaduje koordinaci více složek: sociálních služeb, OSPOD, zdravotnictví, policie, intervenčních center a dalších. Vedle podpory obětí je klíčová také práce s osobami, které se násilí dopouštějí. Tato práce snižuje riziko opakování násilí, přispívá k ochraně blízkých osob a podporuje stabilizaci rodinného prostředí.

V Jihočeském kraji je dostupnost specializovaných programů zaměřených na původce násilí dlouhodobě nedostatečná. Projekt reagoval na regionální potřebu dostupné, odborně vedené a bezpečné intervence. Program byl poskytován bezplatně, aby finanční situace nepředstavovala překážku pro osoby, které potřebují podporu při změně chování.

2. Popis projektu a intervence

2.1 Cíle projektu

Hlavním cílem projektu bylo přispět k eliminaci a prevenci násilného chování u osob, které se dopouštějí násilí v blízkých vztazích, a zvýšit bezpečí jejich blízkých osob.

Specifické cíle:

- posílit schopnost klientů rozpoznat spouštěče agrese a včasné signály eskalace,
- rozvíjet dovednosti regulace emocí a nenásilného řešení konfliktů,
- podpořit převzetí odpovědnosti za vlastní násilné chování,
- zlepšit komunikaci a respektování potřeb v rámci vztahů,
- nabídnout podpůrné konzultace blízkým osobám a zvyšovat jejich bezpečí,
- posílit mezioborovou spolupráci a návaznost služeb.

2.2 Cílové skupiny

Primární cílovou skupinu tvořily dospělé osoby dopouštějící se násilí v blízkých vztazích (30 klientů/klientek). Sekundární cílovou skupinu tvořily blízké osoby klientů (partneři/partnerky, děti/potomci a rodinní příslušníci). V projektu bylo přímo podpořeno celkem 57 osob (z toho 30 žen a dívek).

2.3 Popis intervence a její struktura

Intervence probíhala formou individuálních terapeutických konzultací a podpůrných konzultací s blízkými osobami. Program pracuje se strukturovanými tématy (např. definice a typy násilí, „žebřík vzteku“, ventily, time-out, spouštěče a odpovědnost, psychické násilí, práce s osobní historií, práce se vztahem k dětem a partnerům/partnerkám). Součástí je nácvik dovedností a domácí úkoly podporující přenos do běžného života.

V průběhu programu jsou stanovovány individuální cíle a průběžně vyhodnocovány. Klíčovým principem je bezpečí blízkých osob: program pracuje s rizikem, indikací a s návazností na další služby dle potřeby.

3. Evaluační rámec a metodologie

3.1 Evaluační otázky

Evaluační otázka byla zaměřena na následující otázky:

- 1) Dosáhl program plánovaných výstupů (účast, dokončení, rozsah konzultací)?
- 2) Jaké změny nastaly u klientů v oblasti agresivity/násilí, regulace emocí a odpovědnosti?
- 3) Jaké změny nastaly v oblasti komunikace a vztahového fungování?
- 4) Jaký dopad měla intervence na blízké osoby (bezpečí, stabilita, porozumění situaci)?
- 5) Jak fungovala spolupráce s dalšími službami (OSPOD, sociální služby, další odborné subjekty)?

6) Jaké jsou limity programu a doporučení pro jeho další rozvoj?

3.2 Zdroje dat a nástroje

Evaluační kombinovala kvantitativní a kvalitativní zdroje:

- Vstupní a výstupní dotazník „Informace o účastnících“ (škálové i otevřené položky; pre–post design).
- Průběžné záznamy terapeutů z konzultací.
- Formulář „Individuální cíle“ a jejich vyhodnocení.
- Záznamy koordinátorky o návaznosti na další služby (kontakt, doporučení, doprovod).
- Záznamy o konzultacích s blízkými osobami.

Dotazník mapuje mimo jiné: sebehodnocení a sebedůvěru v náročných situacích (škála 1–10), typické a nejhorší způsoby vybití vzteku na ostatních/věcech/na sobě, četnost (za poslední měsíc/rok), potlačování vzteku, rizikové faktory (např. alkohol/drogy), kontakt s OSPOD, dopady na partnerku/partnera a děti, postoje a osobní historii, spouštěče a vnější/partnerské podněty.

3.3 Kritéria úspěchu a indikátory změny

Za klíčová kritéria úspěchu byly považovány:

- dokončení programu (retence) a rozsah realizované práce,
- snížení četnosti násilných epizod a afektivních výbuchů,
- snížení intenzity epizod (zmírnění průběhu, kratší trvání, menší dopad),
- posun v převzetí odpovědnosti (nižší externalizace viny),
- zlepšení komunikačních dovedností a schopnosti respektovat hranice a potřeby,
- zvýšení sebedůvěry ve zvládnutí stresové situace bez násilí (škálové položky),
- pozitivní dopad na bezpečí blízkých osob a stabilitu rodiny,
- funkční spolupráce a návaznost na další služby (koordinace).

3.4 Etické a bezpečnostní aspekty evaluace

Evaluační byla prováděna s důrazem na ochranu citlivých údajů a bezpečí blízkých osob. Data byla vyhodnocována anonymizovaně a agregovaně. V případě identifikace zvýšeného rizika byly využívány standardní postupy programu (konzultace rizik, návaznost na relevantní služby, včetně OSPOD nebo dalších odborných subjektů).

4. Realizace programu a naplnění výstupů

4.1 Základní kvantitativní ukazatele

Ukazatel	Hodnota	Poznámka
Počet klientů/klientek	30	15 mužů / 15 žen; 100 % dokončilo
Terapeutické konzultace s klienty	457	průměr 15,2 na klienta; 90 minut
Konzultace s blízkými osobami	52	souhrnně napříč typy blízkých osob
Kontakty/ návaznosti na další služby	70	domluvení schůzky, doporučení, doprovod
Regionální pokrytí	Jihočeský kraj	klienti z 6 okresů

Kvantitativní ukazatele potvrzují, že projekt byl realizován v plánovaném rozsahu a s vysokou mírou retence.

4.2 Zapojení blízkých osob a systémová spolupráce

Konzultace s blízkými osobami byly využívány zejména k posílení bezpečí, k poskytnutí informací o programu a o rizicích, k nastavení hranic a k podpoře zvládnání situace v rodině. Kontakty koordinátorky s dalšími službami podpořily návaznost péče (např. sociální služby, OSPOD, další odborná pracoviště) a umožnily řešit situace komplexně.

5. Výsledky evaluace

5.1 Změny v četnosti a intenzitě násilných epizod

V rámci výstupního hodnocení klienti i terapeuti popisovali snížení četnosti afektivních výbuchů spojených s násilným chováním. Současně docházelo ke zmírnění epizod: pokud k eskalaci došlo, byla kratší, s menší intenzitou a s menším dopadem na okolí. Tento výsledek je konzistentní s cíli programu zaměřenými na včasné rozpoznání signálů vzteku, práci se spouštěči a využití technik jako je time-out, ventily či strukturované zvládací postupy.

Z hlediska dotazníkových položek se změny projevily zejména v oblastech „vzbuzování a vybíjení vzteku“ (na ostatních, věcech, na sobě) a v sebereportované četnosti v časových horizontech (poslední měsíc, poslední rok). Kvalitativní odpovědi ukázaly posun od nekontrolovaného afektu k popisu konkrétních kroků, které klient použil k přerušení eskalace.

5.2 Převzetí odpovědnosti a změna postojů k násilí

Jedním z klíčových mechanismů změny je přijetí odpovědnosti za vlastní násilné chování. Na začátku programu část klientů tendovala k externalizaci viny (přisuzování odpovědnosti

partnerce/partnerovi, okolnostem, stresu). V průběhu programu se zvyšovala schopnost rozlišovat mezi emocí a chováním a posilovalo vědomí, že za násilné chování nese odpovědnost výhradně klient, tedy osoba, která se ho dopouští.

V dotazníku se posun projevoval zejména v položkách, které zkoumají postoje („Co mi dává právo vybíjet si svůj vztek?“) a v kvalitativních popisech dopadů na partnerku/partnera a děti. Výstupní odpovědi častěji obsahovaly reflektivní jazyk („uvedomil/a jsem si, že...“, „můj vztek má důsledky...“, „mám možnost volby“), zatímco vstupní odpovědi byly častěji popisné bez reflexe dopadu nebo s ospravedlňováním.

5.3 Regulace emocí a sebedůvěra ve zvládnutí stresové situace

Škálové položky dotazníku (např. sebedůvěra ve zvládnutí stresové situace bez výbuchu nebo násilí na škále 1–10) umožnily sledovat posun v subjektivně vnímané kompetenci. Výstupní sebehodnocení u klientů typicky reflektovalo vyšší jistotu v používání konkrétních strategií (time-out, práce se signály, ventily) a lepší schopnost zastavit eskalaci v dřívější fázi.

Záznamy terapeutů potvrzují, že klienti postupně lépe identifikovali tělesné, emoční a kognitivní signály vzteku, což je zásadní pro včasné uplatnění zvládacích strategií. Významná je také práce s tzv. „spouštěči“ a s rozlišováním vnějších podnětů a vlastní reakce.

5.4 Zlepšení komunikace a respektování potřeb v blízkých vztazích

V průběhu programu klienti popisovali zlepšení komunikačních dovedností, zejména schopnost vyjadřovat emoce a potřeby bez agrese a lépe naslouchat potřebám druhých. Tento posun souvisí s nácvikem asertivity, se strukturou rozhovoru a s cíleným zaměřením na porozumění dopadům vlastního chování na blízké.

Klienti ve výstupních odpovědích častěji uváděli, že dokážou:

- pojmenovat vlastní potřebu (např. klid, respekt, čas na uklidnění),
- sdělit ji bez nátlaku a výhružek,
- respektovat, že druhá osoba může mít odlišnou potřebu,
- hledat kompromis nebo odložit konflikt (time-out).

Tento posun je významný i z hlediska ochrany blízkých osob, protože snižuje riziko eskalace konfliktních situací.

5.5 Dopad na blízké osoby a bezpečí rodiny

Konzultace s blízkými osobami a kvalitativní záznamy poukazují na pozitivní dopad programu na rodinné prostředí. Blízké osoby získaly informace o programu, možnostech bezpečnostního plánování, o rizicích i o tom, jak rozpoznat eskalaci a jak reagovat. Současně měly prostor formulovat své potřeby a hranice.

V řadě případů byl popisován pokles latentního násilí a napětí v domácnosti, zlepšení komunikace a vyšší pocit bezpečí. Zvláštní pozornost byla věnována dětem/potomkům klientů, kde se evaluace zaměřovala na dopady konfliktů a na zvyšování ochranných faktorů v rodinném systému.

5.6 Mezioborová spolupráce a návaznost služeb

Koordinátorka projektu realizovala 70 kontaktů s dalšími službami. Tato návaznost je důležitá zejména u komplexních případů, kde se překrývají psychosociální, právní a rodinné aspekty. Spolupráce s OSPOD je klíčová v případech, kde jsou v rodině děti a je třeba koordinovat jejich podporu a ochranu.

Zavádění informačních setkání s pracovníky OSPOD posílilo vzájemné porozumění rolím a očekáváním a přispělo k efektivnější spolupráci (např. jasnější indikace, rychlejší návaznosti, sdílení bezpečnostních rizik v rámci zákonných možností, doporučení program klientům).

6. Interpretace a diskuse výsledků

Výsledky evaluace ukazují, že program přispěl ke změnám v oblastech, které jsou z hlediska prevence opakování násilí zásadní: (1) snížení četnosti a intenzity násilných epizod, (2) posílení převzetí odpovědnosti, (3) zlepšení regulace emocí a (4) zlepšení komunikace a respektování potřeb ve vztazích. Kombinace individuální terapeutické práce, strukturovaných témat a práce se zvládacími strategiemi umožnila klientům uplatnit konkrétní nástroje v praxi.

Významným výsledkem je 100% dokončení programu. V praxi programů pro osoby dopouštějící se násilí bývá retence jedním z největších rizik. Vysoká míra dokončení může souviset s bezplatností programu, regionální dostupností, odborně vedenou vstupní konzultací, individuálním přístupem a s vhodně nastavenou indikací a motivací klientů.

Za důležité považujeme i systémové aspekty: mezioborová spolupráce a návaznost služeb podporují dlouhodobou udržitelnost změn. Intervence, která pracuje pouze s klientem bez kontextu rodiny a podpůrné sítě, mívá nižší efekt. Projekt prokázal, že koordinace (včetně OSPOD) je klíčovou součástí úspěchu.

7. Limity evaluace

Evaluace má několik limitů, které je nutné uvést pro správnou interpretaci výsledků:

- Absence kontrolní skupiny: nelze s jistotou připsat veškeré změny pouze programu.
- Vlastní evaluační nástroj: dotazník je prakticky zaměřený a umožňuje zachytit klíčové dimenze změny, nicméně není standardizovaným psychometrickým nástrojem.
- Sebereport: část dat vychází z vlastního hodnocení klientů, které může být ovlivněno sociální žádoucností.
- Časový horizont: evaluace hodnotí změny v rámci absolvování programu; dlouhodobý follow-up by mohl lépe zachytit udržitelnost změn.

Tyto limity jsou částečně kompenzovány triangulací dat (dotazník + záznamy terapeutů + záznamy koordinátorky + konzultace s blízkými osobami).

8. Doporučení

8.1 Kapacita programu

- 1) Kapacitní posílení programu: Poptávka po službě převyšuje kapacitu. Navýšení kapacit by umožnilo snížit čekací dobu a zvýšit preventivní dopad.
- 2) Zajištění kontinuity: Délka programu (cca 7–9 měsíců) je v napětí s jednoletým dotačním obdobím. Doporučujeme víceleté financování, které umožní plynulý nábor klientů a dokončení programu bez umělých časových limitů.
- 3) Posílení návazností: Doporučujeme dále rozvíjet systémovou spolupráci (OSPOD, sociální služby, intervenční centra) a formalizovat kontaktní osoby a postupy pro rychlé předávání a bezpečnostní konzultace.

8.2 Doporučení pro veřejnou správu

- 1) Stabilní a víceleté financování: Programy pro osoby dopouštějící se násilí jsou klíčovým nástrojem prevence; jejich účinnost je podmíněna kontinuitou.
- 2) Regionální dostupnost: Doporučujeme podporovat rozšiřování dostupnosti specializovaných programů v krajích, včetně podpory dopravy/online konzultací, pokud je to bezpečné.
- 3) Standardizace minimálních evaluačních rámců: Doporučujeme definovat základní sadu ukazatelů (retence, četnost epizod, bezpečí blízkých, návaznosti na služby), které budou srovnatelně reportovány napříč projekty.

Závěr

Evaluace projektu „Tvá volba 2025“ potvrzuje, že program přispěl k významným změnám u klientů v klíčových oblastech spojených s prevencí opakování násilí v blízkých vztazích. Klienti vykázali snížení četnosti i intenzity násilných epizod, posílili převzetí odpovědnosti, zlepšili regulaci emocí a komunikační dovednosti. Program měl pozitivní dopad také na blízké osoby a podpořil mezioborovou spolupráci a návaznost služeb v Jihočeském kraji.

Z hlediska veřejné politiky projekt podporuje cíle prevence násilí a posiluje bezpečí zejména žen a dětí. Doporučujeme pokračování a rozvoj programu s důrazem na kapacitní posílení a stabilní financování.